

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

realizowany w Szkole Podstawowej nr 46

im. Stefana Żeromskiego w Częstochowie

w roku szkolnym 2016/2017

Program szkolnej profilaktyki opracowany został na mocy następujących rozporządzeń i ustaw:

1. Rozporządzenie MEN z dn. 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. (Dz.U. z 2009 r. Nr 4 poz.17).
2. Rozporządzenie MEN z dn. 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2002 r. Nr 51, poz.458 ze zm.) – obowiązująca w klasach uczących się według poprzedniej podstawy programowej
3. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dn. 19 sierpnia 1994 r. (Dz.U. z 1994r. Nr 111, poz. 535, rozdz. 1 , art.1.1, art.2, art.4.1).
4. Ustawa z dn. 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 1982r. Nr 35, poz. 230, rozdz. 1, art.2.1, art.4.1,art.5).
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii z dnia 18 sierpnia 2015r. (Dz. U. poz. 1249).
6. Ustawa z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996r. Nr 10, poz. 55, art.3).

I. Wychowanie i profilaktyka w szkole - wprowadzenie

A. **Wychowaniem** nazywa się proces, w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez ukształtowanie prawego charakteru, budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne, kształtowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi, uznanie i przestrzeganie norm społecznych, uświadomienie sobie celów życiowych.

B. **Profilaktyka** w szkole jest istotnym elementem wychowania, wspierającym zdrowie psychiczne, fizyczne, społeczne i duchowe dziecka, jest chronieniem młodego człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na pojawiające się zagrożenia.

Profilaktyka w szkole prowadzona jest na trzech poziomach w zależności od stopnia ryzyka występowania zachowań ryzykownych:

- w przypadku profilaktyki uniwersalnej – wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków i substancji szkodliwych;
- w przypadku profilaktyki selektywnej – wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych;

- w przypadku profilaktyki wskazującej – wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków i substancji uzależniających lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

C. Działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych psychologicznych, społecznych i zdrowotnych konsekwencji, zaburzające prawidłowy rozwój dziecka to tzw. **zachowania ryzykowne**, do których należą m.in.:

- palenie tytoniu,
- używanie alkoholu,
- używanie innych środków psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, środków wziewnych, leków),
- wczesna inicjacja seksualna,
- zachowania agresywne i przestępcze.

Młodzi ludzie w okresie dorastania ze względu na intensywność zmian, jakie zachodzą w ich osobowości są szczególnie podatni na podejmowanie tych zachowań. Dlatego tak istotna jest edukacja promująca wśród uczniów zdrowy styl życia.

D. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka

Czynniki chroniące to te, które zwiększają odporność człowieka na działanie czynników ryzyka. Należą do nich (według psychologów: Hawkinsa, Mastena, Besta, Garmezego):

- silna więź emocjonalna z rodzicami,
- zainteresowanie nauką szkolną,
- regularne praktyki religijne,
- uwewnętrzniony szacunek do norm, wartości, autorytetów,
- stała opieka sprawowana przez kompetentną osobę dorosłą,
- zdolności umożliwiające dobre wyniki w nauce,
- umiejętność rozwiązywania problemów,
- wrażliwość społeczna,
- poczucie własnej skuteczności.

Czynniki ryzyka to te, które sprzyjają podejmowaniu działań ryzykownych. Należą do nich:

- środowisko społeczne promujące dane wzorce zachowań (przeludnione, przestępcze),
- normy społeczne (promujące, prowokujące dane zachowania),
- modelowanie takich zachowań w domu i w szkole,
- konflikty i doświadczenie izolacji w dzieciństwie,
- grupa rówieśnicza, w której normą są zachowania dysfunkcyjne,
- niskie wyniki osiągnięte w szkole i brak celów życiowych,
- łatwość zdobywania substancji psychoaktywnych,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

II. Program profilaktyki w Szkole Podstawowej nr 46 w Częstochowie

A. Program szkolnej profilaktyki opisuje:

- ogół działań chroniących dzieci przed zagrożeniami oraz
- działania interwencyjne, które należy podjąć, gdy wśród uczniów zauważa się już zachowania ryzykowne.

B. Program szkolnej profilaktyki realizowany w **Szkole Podstawowej nr 46** skierowany jest do uczniów oddziałów I - VI. Swym zakresem obejmuje z jednej strony - - działania, które wynikają z ogólnych zadań szkoły, podstaw programowych, są podejmowane w czasie realizacji programu wychowawczego szkoły, programów nauczania, ścieżek edukacyjnych, rocznego planu pracy szkoły, z drugiej - zawiera opis działań specyficznych dla profilaktyki, np. zasady interwencji profilaktycznych, współpraca ze specjalistami.

III. Diagnoza zagrożeń

A. Stwierdzono, że większość uczniów można zaliczyć do grupy niskiego ryzyka, co oznacza, że dzieci te nie podejmują zachowań ryzykownych.

Warunki wzrastania i rozwoju dzieci są dość dobre. W środowisku społecznym zdecydowanie przeważają **czynniki chroniące** je przed zagrożeniami:

- Wychowują się w większości w pełnych rodzinach, w których mogą liczyć na emocjonalne wsparcie ze strony rodziców.
- Nie zauważa się w rodzinach różnych form patologii, chociaż istnieją sporadyczne przypadki nadużywania alkoholu przez rodziców uczniów.
- Życie i obyczaje miejscowej społeczności (środowisko wiejskie) sprzyjają właściwemu rozwojowi dziecka (przestrzeganie norm moralnych i społecznych, szacunek dla pracy, nadzór ze strony rodziców i opiekunów).

Czynniki ryzyka, które mogą skłaniać uczniów ku destrukcyjnym działaniom, są natomiast:

- pogłębiająca się bieda,
- bezrobocie,
- trudności w nauce,

- o izolowanie w grupie rówieśników,
- o łatwy dostęp do szkodliwych informacji i przykładów złych oraz demoralizujących zachowań w środkach masowego przekazu.

B. Diagnoza zagrożeń dokonana została na podstawie:

1. obserwacji codziennych zachowań ucznia przez wychowawców klasowych,
2. poznania środowiska, w którym funkcjonuje dziecko, życiowej sytuacji ucznia, m.in. warunków materialnych rodziny,
3. rozmów z rodzicami,
4. wypowiedzi uczniów w ramach zajęć wychowawczych,
5. analizy wytworów pracy dzieci,
6. anonimowych ankiet dla rodziców i uczniów w kwestii zagrożeń, problemów wychowawczych, samopoczucia ucznia w szkole,
7. analizy dokumentów szkolnych, m.in. opinii uczniów z trudnościami w uczeniu się wydanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Z utworzeniem zespołów psychologiczno-pedagogicznych wspomagających rozwój ucznia.
8. Sugestii przedstawicieli służby bhp.

C. Działania określone w programie szkolnej profilaktyki nastawione są przede wszystkim na **wzmacnianie czynników chroniących**, w dalszej kolejności - na **osłabianie czynników ryzyka** (tych czynników, na które szkoła ma wpływ). Profilaktyka uniwersalna.

IV. Cele i zadania szkolnej profilaktyki

A. Cele ogólne:

- ochrona dziecka przed różnymi formami uzależnień,
- wyposażenie dziecka w umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych: podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów, obrony własnych przekonań,
- kształtowanie zdrowej osobowości ucznia, pomoc w wytworzeniu silnego poczucia tożsamości i kontroli nad własnym życiem, świadomości własnych celów, gdyż tylko tacy ludzie i z takimi cechami są bardziej skłonni dbać o siebie i swoje zdrowie,
- udzielanie pomocy w sytuacjach problemowych.

B. Zadania szkoły:

- propagowanie zdrowego stylu życia,
- tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do zdrowego stylu życia (miejsca do uprawiania sportu, zabawy i wypoczynku, społecznej aktywności),
- zapewnianie uczniom możliwości wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, fizycznym, społecznym, estetycznym, moralnym, duchowym),
- tworzenie życzliwej atmosfery w szkole, konsekwencja w postępowaniu, jawność oceniania, motywowanie do nauki,
- dostrzeganie potrzeb uczniów słabych, nie radzących sobie z nauką szkolną; dowartościowanie, angażowanie ich w pracę szkoły, docenianie wysiłku i starań ucznia,
- przeciwdziałanie wszelkim przejawom agresji, dbanie o bezpieczeństwo ucznia,
- działania wychowawcze mające na celu:
 - o przygotowanie uczniów do rozpoznawania wartości moralnych, okazywania szacunku wobec siebie i innych,
 - o wzmacnianie więzi z rodziną,
 - o motywowanie do poszukiwania, dążenia i osiągnięcia celów życiowych oraz przestrzegania wyznawanych zasad,
 - o udzielenie pomocy dziecku, które bezpośrednio lub pośrednio dotknął problem uzależnień.

C. Rodzice - obowiązki:

- znają przyczyny sięgania przez dzieci i młodzież po środki uzależniające,
- znają czynniki chroniące przed uzależnieniem i czynniki ryzyka,
- są wzorem dla swych dzieci, znają złe dla rozwoju dziecka skutki nadużywania alkoholu w rodzinie,
- mają dobry kontakt ze swymi dziećmi, rozumieją ich potrzeby, rozmawiają, słuchają,
- sprawują należyłą opiekę i kontrolę nad dzieckiem,
- angażują dziecko do wspólnych zajęć w celu ukazania więzi rodzinnej, zapewniają o swych uczuciach,
- uczą odpowiedzialności,
- chwalą, kiedy można i należy,
- nie mają wygórowanych ambicji wobec swego dziecka,
- są konsekwentni w swym postępowaniu i decyzjach,
- utrzymują stały kontakt ze szkołą.

D. Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna rodzaje uzależnień, ich objawy i rozumie ich szkodliwość dla zdrowia,
- zna psychiczne, fizyczne i społeczne skutki używania alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających (klasy starsze),

- nazywa motywy sięgania po alkohol, narkotyki, papierosy, obala mity, podaje inne właściwe możliwości rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb, by unikać powtarzania błędnych zachowań osób, które stały się uzależnione (klasy starsze),
- rozpoznaje, rozumie psychofizyczne przejawy dojrzewania (oddziały starsze),
- akceptuje i poznaje własne ciało oraz szanuje i chroni swoją intymność,
- świadomie wybiera zdrowe i dobre zachowania wobec życia,
- jest asertywny, zna techniki skutecznego odmawiania,
- wie, jak zachować się w przypadku kontaktu z obcymi,
- wie, gdzie może zwrócić się o pomoc w sytuacjach zagrożenia,
- eliminuje złe nawyki i przyzwyczajenia, np. zbyt częste oglądanie telewizji, spędzanie wielu godzin przed ekranem komputera,
- ma krytyczny stosunek do mediów, do reklamy używek,
- odczuwa silną więź z rodzicami,
- wzmacnia poczucie własnej wartości, zna swoje słabe i mocne strony,
- dobrze czuje się w szkole i identyfikuje się z nią,
- jest zainteresowany nauką szkolną, rozwija zdolności, zainteresowania,
- ma prawo oczekiwać pochwały za swoją pracę,
- jest dostrzegany i doceniany, ma zawsze szansę wykazania się swymi zdolnościami, umiejętnościami, wiedzą,
- wie, jak radzić sobie ze stresem,
- wie, czego chce, jakie są jego cele,
- rozumie, szanuje i przestrzega ogólnie obowiązujące normy społeczne i moralne,
- odczuwa potrzebę pomagania innym,
- nie jest agresywny i nie wzbudza agresji,
- właściwie układa swoje relacje z rówieśnikami, umie pracować w grupie,
- umie organizować czas wolny i naukę w domu.

V. Plan realizacji działań szkolnej profilaktyki

A. Profilaktyka uzależnień - opis działań.

W oddziałach młodszych (I-III) o alkoholu, paleniu powinno się mówić operując przykładami możliwymi do zaobserwowania w środowisku. W trakcie tej edukacji dziecko powinno zdobyć następujące wiadomości:

- o co to są narkotyki, dlaczego są zakazane prawem, jak wyglądają i dlaczego są szkodliwe;
- o że zakaz dotyczący alkoholu i narkotyków obowiązuje zarówno w domu, jak i w szkole i poza nią;
- o dlaczego tak ważne jest unikanie nieznanego sobie i potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów, opakowań, substancji.

W oddziałach starszych (IV - VI) wiele dzieci ma skłonności do naśladowania rówieśników cieszących się popularnością. Może to nieść za sobą niebezpieczeństwo zainteresowania m.in. narkotykami. Sprawą pierwszoplanową jest wpajanie dziecku umiejętności bycia niezależnym, wzmacnianie jego wiary w siebie, pozytywnej samooceny, kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów. Zagadnienia z zakresu profilaktyki uzależnień najlepiej realizować nie poprzez straszenie czy informowanie o szkodliwych następstwach uzależnień, ale poprzez wyjaśnianie mechanizmów uzależnienia się, podkreślanie złożoności problemu oraz ukazywanie alternatywnych dla zachowań szkodliwych - pozytywnych wzorów spędzania wolnego czasu, rozwiązywania problemów (obalanie mitów na temat rzekomej powszechności i normatywności zażywania narkotyków, palenia, nadużywania alkoholu wśród rówieśników czy osób stawnych).

B. Unikanie zachowań ryzykownych - wczesna inicjacja seksualna.

Działania profilaktyczne w tym zakresie zmierzają przede wszystkim ku kształtowaniu postaw poczucia osobistej godności, szacunku dla własnej intymności, dla intymności innych, ku rozumieniu wartości rodziny, znaczenia rodzinnej więzi, związków uczuciowych między członkami rodziny. Polegają na skłanianiu dzieci do uświadamiania sobie własnych celów życiowych oraz motywowaniu do ciągłego osobowego rozwoju.

Za realizację zadań odpowiadają wychowawcy, katecheci, nauczyciele przedmiotów, na których realizowane są ww. treści. W największym stopniu za kształtowanie opisanych postaw odpowiadają jednak rodzice i inni członkowie rodziny dziecka.

C. Unikanie zachowań agresywnych.

Działania szkoły w tym zakresie koncentrują się na:

- zapewnianiu uczniom bezpieczeństwa w szkole (dyżury nauczycieli na korytarzach szkolnych, sprawowanie opieki na świetlicy, dbanie o dyscyplinę w klasie, jasno określone w statucie szkoły zasady przyznawania nagród i kar i konsekwentne ich przestrzeganie, zapoznanie uczniów z kryteriami oceniania zachowania),
- integrowaniu zespołów klasowych (wycieczki, imprezy klasowe, praca w grupach) oraz wszystkich uczniów szkoły (imprezy szkolne),
- zapewnianiu uczniom możliwości wykorzystywania swej energii i aktywności w sporcie, konkursach, działalności samorządu szkolnego, organizowaniu imprez, realizowaniu projektów itp.,
- organizowanie pomocy koleżeńskiej z programem profilaktycznym „Zachowaj trzeźwy umysł”
- tworzenie w szkole życzliwej, przyjaznej uczniom atmosfery,

- udział uczniów w programach profilaktycznych typu: „Profilaktyka zachowań agresywnych u dzieci”, realizowanych w ramach kontraktu z PPP., oraz lekcji pedagogizujących.
- organizowanie pogadanek z policjantem dot. bezpieczeństwa w domu i w szkole; w drodze do szkoły

D. Plan pracy, treści programowe.

1. **Zajęcia** z zakresu profilaktyki prowadzone na godzinach wychowawczych oraz w trakcie realizacji treści programowych z różnych przedmiotów (tematyka zajęć opracowana na podstawie programu wychowawczego szkoły, podstawy programowej kształcenia ogólnego i programów nauczania do kształcenia zintegrowanego, języka polskiego, historii, przyrody, religii, wychowania fizycznego, ścieżek edukacyjnych: edukacja prozdrowotna, wychowanie do życia w rodzinie).

Termin realizacji: **wrzesień - połowa marca**

Zadania prowadzących zajęcia: w każdej klasie należy dążyć do wyposażenia uczniów w wiedzę i umiejętności z zakresu:

- wiedzy o uzależnieniach
- pierwszej pomocy „Ratujemy i uczymy ratować” – program profilaktyczny,
- wzmacniania więzi z rówieśnikami i rodziną
- wzmacniania osobowości i postawy moralnej
- radzenia sobie w sytuacjach trudnych (konflikt, naciski, namawianie, stres, trudności w nauce),
- umiejętność odmawiania (asertywność),
- zjawisko tolerancji.

Klasa	Treści zajęć	Odpowiedzialni, przedmioty, zajęcia
Oddział I	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Mam wielu kolegów". Poznajemy się i bawimy wszyscy wspólnie. (kształtowanie poczucia więzi, przynależności grupowej, akceptacji). 2. Jak odżywiać się zdrowo? 3. Co jest zdrowe, a co szkodzi organizmowi człowieka? (ruch, planowanie pracy i wypoczynku, telewizja, dostrzeganie różnicy między pożywieniem, lekami, trucizną, alkoholem, papierosami). 4. Za co kocham moich rodziców i rodzeństwo? Jakie są moje obowiązki w domu? 	<p>Nauczyciel oddziału I edukacja wczesnoszkolna p. Katarzyna Kupisiewicz- Wojnowska</p>
Oddział IIa	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Lubię cię za ... W czym mogę ci pomóc?" Budowanie poczucia więzi między dziećmi w klasie. 2. Jak postrzegam siebie. Próba dokonania samooceny (wzmacnianie osobowości). 3. Jak się uczyć i wypoczywać, aby rosnąć w zdrowiu? 4. Dlaczego szkodzą? (alkohol, papierosy, ewentualnie - inne środki psychoaktywne). Uświadomienie uzależniających właściwości wymienionych substancji. 	<p>nauczyciel oddziału IIa edukacja wczesnoszkolna p. Joanna Bartkowiak</p>
oddział IIb	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja w środowisku, do którego należę: moje miejsce w rodzinie, w gronie kolegów, społeczności szkolnej (wzmacnianie więzi, poczucia własnej wartości i wskazanie na te osoby, którym dziecko może zdecydowanie zaufać i oczekiwać od nich pomocy, prawa i obowiązki dziecka). 2. Poznanie własnego ciała i szacunek do niego. 3. Na czym polega szkodliwość środków psychoaktywnych. Prawne zakazy dotyczące narkotyków, alkoholu, papierosów. Czy należy wierzyć reklamie? 4. Jak się zachować w kontaktach z obcymi? (skłanianie do zachowania ostrożności). 	<p>nauczyciel oddziału IIb edukacja wczesnoszkolna p. Justyna Malinowska</p>
oddział III	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podobieństwa i różnice między ludźmi. Szacunek, zrozumienie, tolerancja. Szanowanie intymności własnej i drugiej osoby. 2. Nasze emocje. Sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych. 3. Alkohol szkodzi zdrowiu (budzenie w dziecku motywacji niepicia, świadome deklarowanie postaw abstynenckich). 4. Jak się zachować, gdy ktoś proponuje alkohol lub narkotyki? 5. "Czyste powietrze wokół nas" - część I programu edukacji antynikotynowej. 	<p>nauczyciel oddziału III kształcenie zintegrowane p. Beata Szczygłowska</p>
Przewidywane osiągnięcia ucznia po I etapie edukacyjnym:		

- ma zdrowe nawyki żywieniowe,
- odróżnia zdrową żywność od środków szkodliwych,
- wie o uzależniających właściwościach substancji chemicznych jak alkohol, nikotyna, narkotyki,
- wie, jak odmawiać skutecznie, gdy ktoś proponuje substancje uzależniające, - wie, do kogo może się zwrócić, gdy potrzebuje pomocy,
- jest przekonany, że warunkiem radości życia i własnego rozwoju jest zdrowie i wolność od środków psychoaktywnych,
- odczuwa więź z rodzicami, rówieśnikami,
- umie pracować i bawić się w grupie,
- właściwie planuje pracę i czas wolny,
- zna swoje ciało, dba o higienę,
- szanuje siebie i innych,
- ma poczucie własnej wartości,
- wie jak udzielić pierwszej pomocy poszkodowanemu.

Źródła (literatura, scenariusze zajęć, karty pracy):

- H. Jakubowska "Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień. Przewodnik nauczyciela szkoły podstawowej i gimnazjum, Wydawnictwo Szkolne PWN (scenariusze zajęć dla kl. I-III):
 - Jak postrzegam siebie. Próba dokonania samooceny. Ustalenie zasad pracy w grupie.
 - Ja w środowisku, do którego należę: moje miejsce w rodzinie, w gronie kolegów, społeczności szkolnej.
 - Promocja zdrowia w sposobie wykorzystania czasu wolnego.
 - Emocje, ich uświadamianie, sposoby radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
 - Co jest zdrowe, a co szkodzi naszemu zdrowiu?
- G. Owierczuk "Czyste powietrze wokół nas" - program edukacji antynikotynowej dla uczniów klasy III wraz z przykładowym scenariuszem zajęć. [w:] "Wychowanie na co dzień". Miesięcznik dla nauczycieli, wychowawców i rodziców, Grudzień 2001.
- "Alkohol szkodzi zdrowiu", "Jak się zachować, gdy ktoś proponuje ci picie alkoholu?". Praca z dziećmi, [w:] "Wychowanie na co dzień", X-XI 2001.
- Techniki odrzucania propozycji sięgnięcia po narkotyki, [w:] "Wychowanie na co dzień", X-XI 2002, str. 8-9.

p. M Bartoszek Oddział 4 – wych.

1. Moja przynależność do rodziny, społeczności szkolnej i lokalnej.
2. Jak się uczyć, by osiągać dobre wyniki w nauce?
3. Akceptacja siebie i szanowanie odrębności innych.
4. Wartości moralne - jak odróżnić dobro od zła?
5. Istota przyjaźni i koleżeństwa, wzajemny szacunek, udzielanie pomocy, współpraca, empatia.
6. Jak rozumiem pojęcie zdrowia?
7. Racjonalny sposób spędzania wolnego czasu z wykorzystaniem gier, zabaw, form turystycznych i sportowych. Zasady sportowego współzawodnictwa.
8. **Zagrożenia** dla zdrowia wynikające z używania alkoholu, palenia, zażywania narkotyków.
 - Co można stracić, zażywając piwo i alkohol?
 - Paleniu "nie". Przyczyny i negatywne skutki palenia. Co robić, gdy inni namawiają do palenia?
9. Presja, manipulacja, reklama: jak się przed nimi bronić?

- język polski, historia, religia
- wychowawca
- wychowawca
- religia
- język polski, religia
- wychowawca, przyroda
- wychowawca, przyroda,
- wychowanie fizyczne
- wychowawca
- wychowawca

<p style="text-align: center;">Oddział 5 –wych.</p> <p style="text-align: center;">p. p. D Grocka- Czepiczek</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekaz wartości i tradycji w rodzinie, wspólne świętowanie, spędzanie wolnego czasu. 2. Przyjaźń i koleżeństwo - ważne w życiu wartości. 3. Skuteczne komunikowanie się - co ludzi łączy, a co dzieli? 4. Jak rozwiązać konflikt? Ćwiczenie asertywnych zachowań. 5. Kim jestem, dokąd zmierzam? Moje mocne i słabe strony. 6. Jak wzbudzić w sobie motywację do nauki? Ćwiczenie afirmacji. 7. Wpływ alkoholu na zachowanie i organizm człowieka. 8. "Czyste powietrze wokół nas" - część II i III programu antynikotynowego (1. Co się dzieje, gdy ludzie palą papierosa? 2. Nie pal przy mnie. List do palacza.) 9. Negatywne interakcje z mediami elektronicznymi (telewizja, komputer, gry, Internet). 	<ul style="list-style-type: none"> - język polski, historia, religia, wychowawca - język polski - wychowawca - wychowawca - wychowawca - wychowawca - wychowawca, przyroda - wychowawca - język polski, technika, informatyka, wychowawca
<p style="text-align: center;">Oddział 6 – wych. p. A.Rorat</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Związki uczuciowe w rodzinie, prawa i obowiązki jej członków. Macierzyństwo i ojcostwo. 2. Porozmawiamy o tolerancji, przyjaźni, miłości. 3. Czy dorośli naprawdę nas nie rozumieją? Konflikt pokoleń. 4. Asertywny czy agresywny? Jak się zachować w sytuacjach konfliktowych? 5. Jak sobie radzić ze stresem? Ćwiczenia antystresowe. 6. Zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania. Zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju. 7. Prawo człowieka do intymności i obrona tego prawa. 8. Jak rozumiem pojęcie wolności? 9. Przyczyny (namawianie i presja ze strony innych osób) i skutki używania środków psychoaktywnych oraz innych naogów. Mechanizmy powstawania uzależnień. Gdzie szukać pomocy? 10. Autorytety, wzory zachowań. Obalanie mitów na temat normatywności i powszechności zażywania narkotyków wśród ludzi sławnych. 11. Narkotykom i dopalaczom "nie". Ćwiczenia odmawiające. 12. Mass media - zasady i kryteria wyboru czasopism, książek, filmów i programów telewizyjnych. 13. Jak podejmować decyzje? 	<ul style="list-style-type: none"> - język polski, historia, religia, wychowawca - język polski - język polski, religia - wychowawca - wychowawca - przyroda, pielęgniarka - wychowawca - wychowawca, religia - wychowawca - wychowawca - wychowawca - język polski - wychowawca
<p>Przewidywane osiągnięcia ucznia po II etapie edukacyjnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna psychiczne, fizyczne i społeczne skutki używania alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych, przyczyny sięgania po alkohol, zagrożenia i mechanizmy powstawania uzależnień, - rozumie, że zachowania związane z piciem, paleniem, zażywaniem narkotyków nie stanowią zachowań normatywnych, - zna techniki skutecznego odmawiania, radzenia sobie ze stresem, negatywnymi emocjami, agresją, rozwiązywania konfliktów, uczenia się, - podejmuje odpowiedzialne, własne decyzje, nie ulega wpływom, - akceptuje siebie, rówieśników, starszych, - odczuwa silną więź z rodziną, - wie, gdzie może szukać pomocy w sytuacjach problemowych, - zna psychiczne i fizyczne przejawy dojrzewania, chroni własną intymność, zna siebie i swoje cele, - respektuje prawo innych do wolności i nietykalności osobistej, - umie organizować sobie czas pracy i czas wolny, - współpracuje w grupie, ma krytyczny stosunek do mediów. <p style="text-align: center;">Źródła (literatura, scenariusze zajęć, karty pracy):</p>		

- H. Jakubowska "Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień. Przewodnik nauczyciela szkoły podstawowej i gimnazjum, Wydawnictwo Szkolne PWN (scenariusze zajęć dla kl. IV- VI):
 - Próby spojrzenia na siebie. Jaka jest moja ogólna samoocena?
 - Świadome przeżywanie emocji. Sposoby radzenia sobie z przykrymi emocjami.
 - Jak rozumiem pojęcie zdrowia?
 - Zagrożenia dla zdrowia wynikające z używania alkoholu, palenia papierosów, zażywania leków i narkotyków.
 - Asertywność jako postawa, dzięki której możemy zachować swoją tożsamość i poczucie własnej wartości.
 - Uzależnienia, rodzaje uzależnień, mechanizm powstawania.
- E. Kosińska "Mądrze i skutecznie. Zasady konstruowania szkolnego programu profilaktyki, Wydawnictwo RUBIKON, Kraków (proponuje zabawy socjo- i psychologicznych budujących dobre relacje w grupie - na str.50-52).
- "Jak żyć z ludźmi" (umiejętności interpersonalne). Program profilaktyczny dla młodzieży. Ćwiczenia grupowe. MEN.Rozdziały: Praca w grupie, Poczucie własnej wartości, Jak podejmować decyzje? Jak porozumiewać się z innymi? Co to znaczy być asertywnym? Jak radzić sobie ze stresem? (opis ćwiczeń + karty pracy).
- "Co możemy stracić pijąc piwo lub inny alkohol?" [w:] "Wychowanie na co dzień", Grudzień 2001, str. 17-18.
- "Profilaktyka uzależnień - "My i alkohol". Konspekt zajęć terapii wychowawczej w klasie V, [w:] "Wychowanie na co dzień, X-XI 2001.
- "Profilaktyka uzależnień - Paleniu "nie!" Konspekt zajęć terapii zajęciowej w klasie IV, [w:] "Wychowanie na co dzień", X-XI 2002.
- Techniki wzmacniania poczucia własnej wartości, motywacji, radzenia sobie ze stresem, rozwijania empatii i zrozumienia, doskonalenie komunikacji, ćwiczenie zachowań asertywnych. [w:] "Wychowanie na co dzień", X-XI 2000.
- F. G. Żak "Jak odmawiać?" Scenariusz zajęć dla klasy VI, [w:] www.edukator.phg.pl
- D. Powroźnik "Nie" narkotykom. Ćwiczenia antystresowe i odmawiające, [w:] www.wychowawca.pl/miesięcznik
- Program: Drugi elementarz, czyli program siedmiu kroków.

Metody i formy pracy:

podające - pogadanka, opis, wykład informacyjny, rozmowa nauczająca

problemowe - dyskusja dydaktyczna

aktywizujące - "burza mózgów", metoda trójkąta" (służy twórcemu rozwiązywaniu problemów), zabawa ruchowa - symulacja, bajka profilaktyczna, metoda graffiti, metaplan

eksponujące - pokaz połączony z przeżyciem, projekcja filmu, eksperyment

praktyczne - ćwiczeń praktycznych, ćwiczeń plastycznych, wycieczka, zabawy integracyjne, quiz

formy: indywidualna, zbiorowa, grupowa, oś ewaluacyjna

2. Działalność szkoły chroniąca uczniów przed uzależnieniami (zgodna z rocznym planem pracy szkoły i WSO)

- ukierunkowanie aktywności uczniów na pozytywne działania:
 - szkolne konkursy wiedzy i sprawnościowe
 - udział w zawodach sportowych różnych szczebli
 - doroczne imprezy (dyskoteki, choinka noworoczna, Dzień Chłopaka i Dziewczynki, andrzejkki, mikołajki, Święto Wiosny, Święto Patrona, Wigilia Szkolna, 160 lecie Szkoły)
 - działalność Samorządu Szkolnego
 - zajęcia chóru i gry na instrumentach muzycznych
 - korzystanie na przerwach z sali do gry w tenisa stołowego
 - angażowanie uczniów w organizację szkolnych imprez;
 - jawny system oceniania, życzliwa atmosfera szkoły, zajęcia wyrównawcze, organizacja pomocy koleżeńskiej, śniadanie w szkole;
 - stały kontakt z rodzicami (działalność Rady Rodziców, wróżby „andrzejkowe", coroczne uroczyste obchody Dnia Matki i Wigilia, zebrania z wychowawcą i Rady Rodziców z Dyrektorem Szkoły);
- E. Tryb postępowania w przypadku pojawienia się:
- zachowań ryzykownych wśród dzieci: najpierw rozmowa z rodzicami, następnie za zgodą rodziców kontakt z psychologiem, pedagogiem, terapeutą;
 - patologii w rodzinie (alkoholizm): dyskretna rozmowa z rodzicami, następnie pokierowanie do placówek, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc; w sytuacji naruszania praw dziecka szkoła podejmuje interwencje, które są jednocześnie próbami naprawienia rodziny; w sytuacji koniecznej - interweniuje w Sądzie Rodzinnym o zainteresowanie się sytuacją dziecka i rodziny, współpracuje z kuratorem rodzinnym.
- Jeśli oboje rodzice zaniedbują swoje obowiązki rodzicielskie, szkoła staje się rzecznikiem praw dziecka, występuje w jego sprawie w placówkach sądowych i opiekuńczych, szukając w porozumieniu z nimi najbardziej korzystnych dla dziecka rozwiązań.
- Wobec dziecka z problemem niezbędne jest indywidualizowane podejście.

VI. Ewaluacja programu

Po zakończeniu realizacji programu w danej klasie należy dokonać sprawdzenia jego skuteczności, efektywności czy użyteczności.

W arkuszu ewaluacyjnym skierowanym do uczniów, rodziców, nauczycieli pytamy, czy:

- program jest zgodny z podstawą programową i innymi dokumentami szkoły,
- jasno określono cele i treści,
- przewidywane cele zostały osiągnięte,
- program jest realistyczny w zakresie wymagań programowych, potrzeb społecznych, indywidualnych potrzeb uczniów,
- możliwa jest integracja z treściami innych przedmiotów i planami wychowawczymi,
- program jest dostosowany do możliwości i wieku uczniów, odpowiada rzeczywistym potrzebom odbiorców,
- szanuje ich godność, chroni prywatność,
- znany jest rodzicom, którzy wyrazili zgodę na jego realizację,
- osoby prowadzące były wiarygodne,
- zajęcia i działania były ciekawe i angażowały uczestników,

- zaszyły pozytywne zmiany w postawach uczniów,
- program jest potrzebny,
- coś trzeba zmienić, a coś poprawić?

VII. Bibliografia

- M. Simm, E. Węgrzyn-Jonek "Budowanie szkolnego programu profilaktyki", Rubikon, Kraków 2002.
- K. Wojcieszek "Wygrać życie. Szkolny program profilaktyki", Rubikon, Kraków 2002.
- B. I G. Paziowie "Szkoła, która ochrania. Szkolny program profilaktyki", Rubikon, Kraków 2002.
- E. Kosińska "Mądrze i skutecznie. Zasady konstruowania szkolnego programu profilaktyki", Rubikon, Kraków 2002.
- Zapobieganie uzależnieniom uczniów. Publikacja dla pracowników oświaty pod red. B. Kamińskiej - Buśko, CMPPP MEN, Warszawa 1997.

Komisja higieny i bezpieczeństwa pracy:

Zatwierdzam

p. Agnieszka Górnik
społeczny inspektor bhp

mgr Janusz Sikorski

p. Katarzyna Kupisiewicz-Wojnowska.....

p. Magdalena Bartoszek

Koordynator działań Pedagog Szkolny

p. Monika Sołtysiak

p. Iwona Szkudlarek

.....
Przewodniczący Rady Rodziców

Program uchwalony przez Radę Rodziców przyjęty w porozumieniu z członkami
Rady Pedagogicznej w dniu 15 września 2016 r.

Zapoznanie z programem członków Rady Pedagogicznej w dniu 15 września 2016 r.